

Կ Ի Թ Ա Ռ

Հ Ա Ն Դ Է Ս Ա Մ Ս Օ Ր Ե Ա Յ

ՀՐԱԻԻՐ ՀԱՅԿԱԶՆ ՕՐԻՈՐԴԱՅ

Կը հրատարակուի ամիսը անգամ մը: Վեցամսեայ Դին 40 դշ:
Ստորագրութեան տեղն է, Մեծնոր խանին վերի դռնը
Թիւ 2. Պ. Գրեգոր Պարտիզպանեանի գրասենեակը:

Դուրս երթալը հանդէսներուն ծախքը առնողին վրայ է:
Մեր նպատակին յարմար գրութիւններ կընդունուին Ուսում
նասէր Տիկիններէն և Օրիորդներէն:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1

Ա. ՇՐՋԱՆ ՎԵՅԱՄՍԵԱՅ 1862

ԹԻՒ 2

ՈԳԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Շարունակութիւն (Տես Թիւ առաջին):

Նորոր նոյն շքեղ կերպարանքը անտեսանելի եղաւ աչքէս, ալ ինձ անհնարին էր հեռաւնալ անկէ. նորա անհամեմատ սիրոյն սիրտս յափրշտակուած հետամուտ ըլլալ ցանկացի վերջաւորին զայն տեսնելու: Աչքերս մինչև ամպերուն խոր բարձրութեան և վայրաց խորշերուն մէջ զայն կը խնդրէին. նորին բոճայի սիրով շատ ժամանակ չըջեցայ երկրին սահմաններուն մէջ. յուսալից սիրտս երբեք անվհատ կը զօրացնէր զիս ժամ մի յառաջ հանդիպիլ անոր. ցանկալի էր ինձ Աթառի հնչունքը առաջին անգամ նորա սիրով եղանակել, այլ սրտիս չափազանց եռանդը կը յաղթէր ձայնիս: Առաւօտեան մէկ քանի ժամերը անցած էին և նոյն երկիրը դեռ լուռ էր ամբօխցի ձայնէն. անտառաց մէջէն օտարայրուր ձայն մը հասնու ախանջիս, որոյն մէկէն իմէկ օթափելով ունկնդիր եղայ. յառաջեցի դէպ իայն և սոյն ձայնը լսեցի. « փութա՛ ինձ, մի վհատիր » այս ձայնով մէկ կողմը դարձայ, տեսայ սգաւտեսիլ կոյս մը տխուր կերպարանքի մէջ որ լերան անկիւն մը քաշուած խղճուկ աւազներ կը հնչեցնէր: Ազնուական և քաղցր էր տեսիլը. այլ ծանր աղետից և վիշտերու նշաններ դիմացը վրայ կը յայտնուէին: Խնկագոյն դիմաց զոյգ վարդերը մանիշակին կապուտակ գոյնը առած էին. կուսադեղ ճակատը չունէր գեղեցիկ զարդեր, այլ յողնատխուր ցաւոց կրնճիւններ ծնած. անձը ծիւրեալ բոլորովին, և կիսահագաթ մրմուռներ հաղիւ անզօր շրթունքներէն կը լսուէր: Սօտ գացի և ըսի, անձդ վըշ-

տացեալ « ո՛վ ես դու այսպէս դառն կենօք բընակող տխուր անապատիս մէջ » պատասխանեց կոյսը հառաչելով արտասուած թոր աչքերը ինձ ուղղած. « Եթէ Հայկազնեան զաւակ ես, աւելորդ է քեզ հարցնել զիս. բազմադարեան աղետիս ձայնը դեռ լսած չե՛ս դու. պաշտպան Հրեշտակն եմ Հայաստանի, որ իմ սեպհական փառքերէս զուրկ այս տխուր կեանքս միայն է ինձ բաժին: Թշնամոյն ձեռքէն կը հալածիմ. Թշնամին՝ որ ի սկզբանէ չի դադրիր ժանտ ձեռաց հարուածներով զիս վերաւորել. ժամանակը ծանր վիշտեր անձին վրայ կը բարդէ, և ներկայիս կատարեալ յոյսը դեռ անորոշ է: Նսեռքը նորա անունը լսեցի կարօտակէզ սիրտս իւր ճարակը գտած, սկսրաւ նոր սիրով վառիլ, և սրտաշարժ ձայնով գոչեցի. « Դառն է ինձ ըզքեզ շքեղ կերպարանքէդ զուրկ այս վիճակիդ մէջ տեսնել, կը ցանկայի փառաւոր շքովդ տեսնել վերտօնի, և քո եթերական ձայնդ զօրացուցիչ ըլլալ տկարիս: ալ ինձ ծանր է աղետալի ձայներդ լսել, և յորդաբուղիս արտասուք տեսնել հզօր բարեբարիդ աչքերէն: Եւ հարցի, ո՞վ է նոյն անօրէն Թշնամին որոյն դժնդակ ձեռքէն կը հալածիս. Թշնամին նոյն անդուլթ դազանը, դոչեց, աղգատեցութեան թունով լեցուած, Հայկեան փառաց հալածիչ, իւր նախկին կերպարանքը դեռ փոխած չէ. որով երբեմն անմահութեան երկիրը ապականեց. նոյն կերպարանքով երբեք դադրած չէ իւր մահաբեր թոյնը թափել. նա կենդանի սիրտերը կը մահացնէ, որդիքս օտար կը վարէ, այդեստաններս կապականէ. շէնքերս կաւերէ. իմ փառաւոր տունս հիմնայատակ ընել կըսպառնայ, և բոլոր միսթարական յոյսերս ինձմէ կը յափշտակէ:

‘Սա՝ օտարամուտ չէ, այլ թշնամի ընտանի է տանս մէջ. և ՚ի մօտէ սաստիկ կը խոցէ: Եւ հա նոյն հզօր ոգին երբոր սգակիր կուսիմը կերպաւ լանք առած իւր ցաւոց պատճառը կը յայտնէր ինձ, և ես կարեկցելով անոր կուգէի դիւրու թիւն տալ ցաւերուն. բայց որով՝ այնպիսի դառն վիշտերով ծանրացած անձին... Առջեցի դարձեալ, կոյսդ վշտացեալ, քո փառքերդ միայն են ինձ ցանկալի, եթէ ունիս մի թարու թեան յիշատակ մը հաճէ՛ ցոյց տալ ինձ: որոյն համար իմ բնիկ վայրէս հեռացեր, հայրենեաց փառքեր կը խնդրեմ, ալ չըլլայ ինձ յուսահատ սըրտով բաժնուիլ քեզնէ: Հաւաքեց կոյսը, հայրենեաց որդւոց մը աւելորդ չէ, փառքերէն դատ՝ նոյնին աղետից յիշատակներն ալ գիտնալ, այժմ դեռ ցաւոց է ժամանակ, եթէ չես տաղու կար բաւական յիշատակներ ունիմ. քեզ ցոյց տալու՝ որոց հայրենասիրի մը սիրտ կարող չէ լռել: Եւ պա առանց դժկամակեղու աղաչեցի վշտաց և աղետից յիշատակները ցոյց տալ ինձ աչօք զննեալու: Եյն ատեն **ՏՈՒՄԱՐԸ** ինձ տուաւ որ առաջին անգամ իւր ձեռքը կը կրէր, առայս ըսաւ, և հանդիպած առարկաներդ մի առ մի քննելով տեղեկացիր: **ՏՈՒՄԱՐԸ** առի և իսկոյն երևակայութիւնս այս հետեւեալ առարկաներուն փոխուեցան:

Եւ տեսայ ընդարձակ երկիր մը խոր լռուէ մէջ, որոյն բոլորը ահօսաբէկ բլուրներով շարժապատած էր. և ուրեք ուրեք բարձրակատար լեռինք կերևնային, որոց վեհ ճակատները արփուոյն սկզբնավայր շառաւիղներով կը փայլէին: Գաւառին մէջ սրնթաց չորս գետ կը սահէր. վեհաշուք և բարձր էր երկրին տեսարանը. այլ պայծառութենէ թափուր բոլորովին. և վեհապանծ երկիրը ամայութեան մէջ անշուք կերևնար: Ենդ թեապարեալ թռչուն մը տեսայ ոսկեգոյն թռչելով որ սիրահար ձայնով զմայլելի եղանակներ դաշտերուն մէջ կը հնչէր, ոգեջերմ հնչմունքները թռչնոց սովորական ձայնէն դատ անմահ Ոգի մը ըլլալ գուշակեցի. նոյն երկրին տարփաւոր էր, որոյն պաշտպան դիւցազանց խումբեր կը կոչէր պայծառապարդել զայն շքաւոր փառքով: Հատ ու շատ հնչեց ջերմ եղանակներ, որք նոր ոգի կազդէին սրտիս մէջ, և կը ցանկայի անվերջ դարերով լսել զայն:

Եպա դիւցազնաբար անձ մը երևեցաւ հոն հզօր կերպարանքով, իւր ճակատը **ՏՄԱՐԸ** ԵՒ **ՎԵՑՆԵՐՈՐԴ** ՈՍԿԵՂԷՆ **ՏՈՒՄԱՐԸ**

դրոշմած էր. մէկ ձեռքը ազատուէ դրօշակ պարզած, և միւսը յաղթուէ ոսկի վահանը կը կրէր: Ենոր բոլորաշուք էին կերպարանակից խումբը ազատասէր, որք վեհ իշխանին հրամանաւ պատրաստեցան երկիրները դարմանել: Ահա՛ն կարծրակու լեռներու բլուրները հարթել, ամայի դաշտերը արօրադրել, և առատ բարեաց սերմունքները լեցնել արդաւանդաբեր երկրին ծոցը: Ենդէն պայծառացաւ փայլեցաւ երկիրը գեղեցիկ շքով, ուրկէ ամայութեան նշանը անհետ եղաւ բոլորովին: Ցանկալի և քաղցր էր նոյն երկրին տեսարանը սրտերու, ուր արդարութեան արևը իւր սկզբնական աթոռը կը հաստատէր. երկիրը իւր առատ բարութիւններով կենդանեաց սնունդը կը մատակարարէր. կենսաբոյր գեփիւռը կը շնչէր նոր կեանք, և անմահութեան օդը մարգարտայեռ ցօղը կը հոսէր ոսկեշուք դաշտերուն մէջ:

Նոյն եղեմադարդ պարտիլին մէջ կը ճեմէին դիւցազնադարմ որդիքները իրբե նորաստեղծ հարսն նազելի փառքով Երարչագործ դրախտին մէջ: Պահապան հրեշտակը ոսկեղէն բազուկները ճակրելով երկրին պայծառութեան վրայ կը հրճուէր. և եթերական հնչմունքներով հայկազնեան փառքեր կը նուազէր: Բանի՛ քաղցր էր հայրենասէր աչքերու նոյն գեղեցիկ վայրը իւր նախկին փառքերուն մէջ տեսնել միշտ: Եւ մէկ մ'ալ հարսուային կողմէն յանկարծ սեւաթոյր ամպ մը սաստիկ որոտմունքներով կը բռնանայր նոյն սահմանին վրայ. և ահադին բռնութեամբ երկիրը անդնդայոյզ առնել կսպառնայր. նոյն ահաւելի խաւարը բանաւոր հրէշ մը կը կերպարանէր, գլուխը եօթնադիւնեան օձաւիպ սաղաւարտը կը կրէր, և ձեռքը կը շարժէր կարծրագոյն ուռը, որոյն վրայ արհաւիր լեց վեշապի պատկեր կերևնար. յանկարծ ուռը գետինը զարկաւ. եւ անդէն ծխամած դողորշք երկիրը ծածկեցին: Սեծ արհաւիրք տիրեց հոն, և լեռները գողցես ահաբէկ եղան նոյն երկիւղալից սպառնալիքներէն:

Նորին արբանեակներն էին հաղարաւոր տարտարոսական ոգիներ, որ թանձր մառախլազատ ամպերու նման խառնեցան երկրին յուսածածան արևը ծածկելու: Բայց անդէն ահա նախկին Դիւցազն ել կանգնեցաւ հզօր օխոցեան բռնաւորին դէմ. նորա խրոխտ գլխոյն արդարաւ չափ ձեռքով իջեցոյց յաղթադէն նեւոր. և ՚ի նոյն վայրկենի նորա արևը շեջաւ: Նոյն մառախլա

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՕՐԻՈՐԿԱՅ

Եթէ աշխարհիս մէջ ուղենք երջանկութեան առիթ մը գտնել մարդկանց կենցաղավարութիւնը ազատութիւնը, դաստիարակութիւնը միայն կարենք գտնել. որոյն վսեմ նկարագիրը պայծառացեալ քաղաքացի մէջ կը փայլի. նոյն ոսկեղէն հրահանգն է աշխարհի շինութիւն, և որոյն ճաշխարհիկ արուեստով պայծառացած են աննշան Ազգեր. կը տեսնուին քաղաքացի պայծառութիւններ, անով յառաջ եկած են արուեստից հնարագիտութիւնը՝ որք սքանչելեաց գործեր կերեւնան. Ազգ մը առանց դաստիարակութեան իւր իրաւունքը կը կորսնցնէ, և հետեւաբար իւր Ազգութիւն ալ. զի չի գիտեր Ազգութեան պաշտպանելու կերպը. չի գիտեր իւր կենդանութեան տարերքը գտնել. չի վառել անհատից սրտերուն մէջ Հայրենասիրութեան եռանդ և քաղաքագիտութեան ուսմունքներ, որոնք Ազգին վերականգնիչ սիւներ են. Որով իւր բարոյական և թէ նիւթական գոյութիւնը կորստեան հակամիտ է. Այս մեր Ազգին մէջ երեւցած դաստիարակութեան ջանքերը բաւական յոյս կը պարգեւեն. որով Ազգը տարբեր քայլեր կառնէ իւր ծանր ընթացքէն յառաջագեմ շաւիղը կոխելու. Բայց կարեւոր է նորին հիմնաւոր պատճառը գտնել. և որոյն արդիւնքը ապահովելու միջոցը ձեռք բերել. Յայտնի է որ Ազգի մը դաստիարակութեան սկիզբը գլխաւորաբար կը ծաղկի իւր մանկտիներէն որք Ազգութեան պարսիւղին մէջ նորաբոյս տունկեր ըլլալով բարեգարգութեան և արդեանց յոյսերը կը նուիրեն. եթէ նոյն տունկերը քաջ պաշտպանութեամբ չի խնամուին և օգտակար դարմանը չի գտնեն, իրենց արդիւնաւոր բարիք պողարելու կարող չըլլալով Ազգային պարտեղը յաւիտեան անշուքութեան մէջ պիտի մնայ. Այս պէտք է քննել թէ նոյն յոսարներ տունկերը ունին իրենց աճման և զարգացման նպատաւոր առարկաներ. ունին ժրածան մշակներ, որոնք յարմարութիւն ունենան անոնք հսկելու. Այստեղ աւելորդ է արտաքին մէկ քանի պատճառները յիշել, այսինքն Ազգասիրաց ջանքերը որք միշտ արթնութեամբ մանկանց մտաւոր զարգացման վրայ կը հսկեն, որոցմէ զատ երկու տեսակ գլխաւոր մշակներ կան, և որոցմէ գրեթէ մանկանց կրթութիւնները կախում ունին. որք են Ծնողք և

Արժապետներ. Այս մի վարժապետաց շատերը քաջակիրթ անձինք ըլլալով դաստիարակութեան կանոններուն տեղեակ են. և զիտեն իրենց աշխատութիւնը Ազգին օգտից նուիրել. բայց նոցին հզօր ջանքերը արդեանց լիակատար յոյսերը չեն վայելեր. եթէ տղայք ամենեւին տկաք անկիրթ ծնողաց մանաւանդ մարց ապօրինաւոր պաշտպանութեան մատնուած ըլլան. Այսպիսի մանկանց վիճակը դառն ողբոց արժանի է, քան լոկ խօսքերով յիշել. Դաստիարակութիւնը ամենանուրբ և կարեւոր պաշտօն մըն է, որով բարոյական շինութիւն կը կազմուի, ինչպէս պէտք է նոյն արուեստին քաջահմուտ անձինք գտնուին՝ որոնք կարենան Ազգին բարոյական կենդանութիւնը չի մահացընել. Անարուեստ ժամագործէն ինչպէս գործին ուղղութիւնը կը յուսացուի եթէ ժամացոյցին կազմուածքն ալ աւրէ և խանգարէ. Այս դաստիարակութիւնը շահաւետ և անհրաժարելի կարեւորութիւն է օրիորդաց համար, որք ընդհանուր մարդկութեան վերածննդեան նախասահմանուած ըլլալով մանկանց բարոյական վարժութիւնը որոնցմէ կախեալ է գլխաւորաբար. եթէ Օրիորդունք չունենան ուղիղ դաստիարակութիւն, եթէ չունենան կարեւոր ուսմունք, և թէ մոլար գաղափարները չուղղին ճշմարիտ գիտութեան կանոններով, պիտի չի կարենան ժամանակին իրենց յատկացեալ պաշտօնը յառաջ տանիլ, որով Ազգը իւր նպատակին շահուց չի կարեր հասնիլ. Յաւալի յիշատակ է որ մինչեւ հիմա նոյն սեռը իւր յատկացեալ պաշտօնին գործադրութեան կերպը չէ կարեր դիտեալ, չէ ունեցեր պատեհ առիթ մը գիտութեան փորձով մտքին ուժ տալու. չէ զօրեր իւր մարդկութեան իրաւունքը պաշտպանել, դաստիարակութիւնը չէ կարեր ծաղկեցընել. Եւ ի՞նչ է պատճառ.

Այս պէս տեղ մարց վերաբերեալ պարտաւորութիւնը, և որոց ազդեցութենէն յառաջ եկած անպատեհ իրողութիւնները յետագայ դիտողութեան թողելով, կուղեմ աստանօր նոցին վիճակը բարեմասնութենէ զուրկ պահող պատճառներէն մէկը յառաջ բերել.

Նրբոր կը տեսնեմ նոյն անշուք վիճակը որ մարդկութեան կատարելութենէ զուրկ տկար եւ անզօր կոչուած է, եւ երբ կը տեսնեմ երկու հաւասարակից ստեղծուածոց մէջ բնական յատկութեանց տարբերութիւնները, չեմ կարող թէ բնական փորձով և թէ խմաստնոց

չուսանի • յայտնի է որ տղայոց դեռ խնայականու
թիւնը կատարեալ չեղած ուղիղ խօսելու և
գործելու կարող չեն • փորձով կը ճանչեն փորձով
կը վարժուին և փորձով բոլոր գործին ունակու
թիւնը կը ստանան, որ բնականին աճման շար
ժառիթներն են • եթէ նոյն առիթը չունենայ
կը նմանի բնական խուլ և կոյր անձի, որ անձամբ
և մտօք միշտ խաւարի մէջ, չէ թէ միայն անձին
բարութիւններ յիշել կարող չէ, այլ իւր մարդ
կութեան անգամ անտեղեակ բոլորովն • Դաս
տիարակութիւն չունեցող անձը ոչ միայն բա
րեմանութենէ զուրկ և տկար կը լայ, այլ ան
պատեհ պակասութեանց ալ ենթակայ • որով
հետև բնականը իւր շարժումէն չի դադարի, և
երբ իւր ուղիղ ընթացքը չի գտնէ թիւր շրջան
կունենայ, և մարդկանց զաղափարը կայլայլէ •
մարդոյ միտքը լոյծ տարր է, որ եթէ կանոնա
ւոր ընթացքը փոխէ բնութեան խանգարելու
պատճառ է •

Շարունակելի •

ԲԱՐԲԱՌ ԿՈՒՍԻՆ ԱՌ ԿՈՌԻՆԿՆ

Հայաստանի անբացեալ դաշտերէն,
Հառաջանաց կուսին ձայներ կը հնչեն •
Աջբերն բղիւսած ողբոց առաջ կը հնչէ,
Ջերմիկ սիրով իւր աննկային կը կոչէ:
Կուռնկ վայրիս չէ քո ձայնիկդ ինձ սիրուն,
Իբր իմ սոխակ դու ոչ երգես գեղգեղուն •
Անհեշտ ձայնով ալ մի երգեր անդադար,
Երբ չես կարող սրտիս ըլլալ մխիթար:
Գնա քո իր դաշտաց ձորեր հեռացիր,
Իմ սիրայնոյս բերել ողջոյն սիրալիր •
Արդ ես ձայն տուր որդիներուս սիրական,
Կոչէ փութով ինձ մխիթար քող ըլլան:
Ձայնէ, կուսանք, մեր Մօր ձայնին լսեցէք,
Դաշտերուն մէջ անոր սոխակն խնդրեցէք •
Ոսկի մանեակ նորա լանջին կապեցէք •
Ուրախութեամբ ես այն իրեն դարձուցէք:
Ո՛հ չէք տեսներ առազաստի մանկունքներ,
Սեռակ ամպեր Հայկեան դաշտերն է պատեր •
Դարերն անցեր Հայկեան արեւ չէ ծագեր,
Վեհ պալատներն անա անէր են դարձեր:
Սոխակն անոյշ ես չի երգեր իւր տաղեր,
Եղբրականք որդ կը հնչեն ու կոծեր:
Արդ բո՛ղ լսեն կոծել լեբիքն ես անտառք,
Թո՛ղ որոտայ տխուր ձայնիս արնագանք:

Ապա կուսանք նորա ձայնին լսեցէք,
Դաշտերուն մէջ դուք զայն սոխակ խնդրեցէք •
Ոսկի շարեր անոր բազկին հիւսեցէք,
Շքեղ զարդով, ես այն մեր Մօր դարձուցէք:
Իմ սոխակիս ձայնն է անոյշ ես հեշտիկ,
Վեհ պարտիզիս զարդ ես պսակ գեղեցիկ •
Ինձ տարիալի նորա ձայնին եղանակ,
Երբ կը երգէ Հայկեան փառքերն անուշակ:
Ո՛հ չեմ կարող անբաց աջբով զայն յիշել,
Ո՛հ չեմ կարող կարօտ սրտիս ամոքել:
Կուռնկ վայրիս քո իր դաշտեր հեռային,
Դու մի յամեր բերել ողբոյս աննկային:
Երդ ես գոչէ Հայկեան կուսանք, փութացէք
Նիւր դաշտեր նորա սոխակն խնդրեցէք •
Վարդից շարեր նորա մատին կապեցէք,
Հրճուողելով ես զայն իրեն դարձուցէք:
Դարձիք սոխակ դու չես անուր իմ ձայնին,
Քեզ հալածող մեռքեր լքին ու մերժին •
Հայկեան դաշտեր նորոգ փառքով զարդարուին,
Յորդ արտասուք տխուր աջբէս բո՛ղ ցամքին:
Սոխակ սիրուն երբ դու յինէն հեռացեր,
Ի քո սիրոյդ սիրտս երբեք չի դադար •
Ո՛հ դարձիր ինձ ուրախական ձայնելով,
Ձիս մի քողուր տխուր լայեաց կոծերով:
Հայկեան կուսանք մեր Մօր ձայնին լսեցէք,
Նիւր դաշտեր սիրուն սոխակն խնդրեցէք •
Սկանց զարդեր նորա ձախտին կապեցէք
Ուրախութեամբ ես այն անոր դարձուցէք:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Յես քիւ 1)

Նոյն սեռը մինչև հիմայ օրինաւոր աղատութե
նէ զուրկ ըլլալով վանդակի մէջ արգիւտած թռչնոց
նման էր • որ անձուկ սահմանին մէջ փակուած իւր
գորութիւնն նուազած է • կը ճառողայ տխուր ձայ
նով մը ինքնին • կը թափառի տխուր վայրին մէջ •
Թռուցիչ բաղուկները չեն զօրեր ծաղկաղուարճ դաշ
տաց վրայ սաւառնիլ • բնական ձայնն եղանակը
նուազած է • աչքերը չեն կարող բոլոր դուարճա
լի առարկաները տեսնել • ոտքերը կաշկանդած են
յառաջադէմ սահմանները արշաւելու • Բայց այժմ
զարդոյս աղատութեան լոյսը նոր կը տեսնէ • դեռ
անդօր անձը բոլորովն կաղաւթած չէ • դեռ ոտ
քերը տկար են • երկչոտութիւն տիրած է սրտին •
դեռ բաղուկները զօրացած չեն մէկէն ի մէկ ինքնին
իւր բաղձանաց յառաջելու • Ահա ընկերութիւնը զօ
րաւիգ կարէ ըլլալ անոնց առաջին քայլերը շարժե

ջող ժամանակ եւ պատեն միջոցներ, եթէ ջանան մասնաւոր ծառայութիւն Ազգին նուիրելու: Ուստի կը ցանկանք ընկերութեան իղձը տարածել բազմաց մէջ՝ երբ նոյն սեռին յառաջադիմութեան միջոց մը ըլլալ կերեւակայեմք, եւ քանի որ Ազգին մէջ երեւցած յառաջադիմութեան նշանները ընկերութեան արդիւնքը ըլլալ կը համարենք: Սոյն իղձով կը ցանկանք զօրանալ բազմաց նոյն պաշտօնին մէջ որ նոյն վիճակին նպատակող գլխաւոր առիթ մը կը համարուի:

Ապա ընկերք իմ ալ արժան չէ մեզ կոյր զկուրայն գեղեցիկ մեր դժբաղդ կացութեան մէջ. երեսնք գեղեցիկ փառասիրութեամբ պաշտպան ըլլալ մեր պատուոյն. ելլենք ազատ շրջիլ մտօք Հայրենեաց շքեղ բուրաստաններու մէջ. տեսնել նոցին փառաւոր յիշատակները, զոր մինչեւ այժմ ազդեցութեան ամպը ծածկած էր մեր աչքէն. քննենք խնդրէնք նոյն գեղադոճակ դաշտերուն մէջ մեղրահիւթ ծաղիկներ. արթնութեամբ խորշկէնք վնասակարներէն. մաքրենք զատենք ապականիչ որոմն, եւ ժողովեամբ ջանանք մեղրալից փեթակներ կազմել, եւ ոգեպաշ քաղցրիկ մեղրը վայելել:

Այժմ ուրախութեամբ սրտի կը ցանկամ յիշել մեր այժմեան մէկ քանի Ազնուաշուք եւ Ազատամիտ Տիկնանց գովելի օրինակը, որք իրենց քաջարթուն մտօք ընկերութեան կարեւորութիւնը ճանչելով յօժարեցան նոյն գեղեցիկ պաշտօնին առաջնորդ ըլլալ, որոց վեհմ Ազգասիրութեան ցանկալի օրինակը օգտակար եւ բազմաց ալ Ազգասիրութեան շարժառիթ համարելով արժանապէս գովեստից նպատակ հանդիսացած են: Նոքա իրենց ջանքերը կամեցան երկու կերպ կարօտելոց նուիրել որք նոցին գլխաւոր խնամոց եւ քաջարթուն պաշտպանութեան կարօտ էին. մէկն է Հիւանդանոցի խղճալի անձինք եւ միւսը Խասգիւղի եւ Միջագիւղի դպրոցի աշակերտուհիք, որք բաւական ժամանակ է նոյն Ազնուաշուք խնամքին տակ պաշտպանելով իրենց կարեւոր շահերը կը վայելեն:

Նախ գովութեան արժանի են իրենց Ազգասիրական արթնութեան մէջ, որով երբէք անըզգայ չեղան անդամակցաց կարօտութիւններուն. որոց անզօր վիճակը բարերար ձեռքեր կը խնդրէր խնամելու. լսեցին հառաչանաց ձայները որոց մէկը անճաղկան եւ միւսը բարոյական առողջութեան դարմանը կը խնդրէր, սրատես աչօք տեսին նոցին կարեւոր պէտքերը, եւ ուշիմ խորհուրդով օգտակար միջոցը ընտրեցին իրենց հնարաւոր ձեռննորութիւնը կարօտելոց ընծայել. Երկրորդ գովելի մեծանճուրկեան մէջ, որ մինչեւ ցարդ վնասութեան ատելի թունը աչաց չի բերելով, յարատեւ յօժարութեամբ իրենց աշխատութիւնը կը շարունակեն. որոյն պանծալի արդիւնքը զօրաւոր է բոլոր Ազգա-

սիրական գործերու մէջ, նաեւ այս մասին ալ աշակերտաց համար, որք դպրոցի շարունակ կարգադրութիւնը վայելելով, իրենց սրաշարժ միտքերը արդիւման պատճառներէն հեռի, ուսման ու կրթութեան մէջ փութով յառաջադիմութեան կը հասնին: Ահա մասնաւորապէս մեր երախտադիտութիւնը կը յայտնենք Միջագիւղի Ազնուաշուք դպրոցին վերակացու Ազնուափայլ Տիկնանց, որոց զգաստ պաշտպանութեան արդիւնքը յայտնի կերեւակայեմք աշակերտուհեաց յառաջադիմութեան վրայ, որք երեք տարեկան աշխատութեանց բաւական պտուղ քաղած են, եւ իրենց յաջող ընթացքը կատարեալ ուսումնադիտութեան յոյսը կուտան:

Ահա կը բաղձանք նոյն Ազնուաշուք չքնաղ եւ բարեսէր յօժարութիւնը շարժիլ ըլլալ բազմաց արթնային դարոյս աղատութեան լուսով ալ զօրանային լքեալ ձեռքերը իրենց անձին դարմանը հոգալու, ուսման գեղեցիկ լուսով մտաւորական տեսութիւնները փայլէին. եւ նոյն դժուարաշարժ քայլերը փութար դիմէր գէպ 'ի յառաջադիմութիւն: Գանք ընկերութեան նպատակին:

Ուրիշ բոսով

ՔԱԶԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ

Սպարտացի կին մը իմանալով որ թշնամիք յարձակուած են իւր Հայրենի երկիրներուն վրայ որոց դէմ իւր Ազգակիցները պատերազմի կը պատրաստուին, ինքն ալ գեղեցիկ Ազգասիրութեամբ վառուած Հայրենեաց օգնելու իղձով ուղեց իւր հինգ որդիներն ալ զինուոր դրել. քաջաւերական խօսքերով Հայրենասիրութեան եռանդ վառեց որդեաց սըրտերուն մէջ, որոնք մէկէն 'ի մէկ գացին զինուոր դրուեցան: Երբոր բանակը դէնք բառնալով պատերազմի կը դիմէր, քաջասիրտ Անը զաւակացը խնդալոյս կուտար յաղթութեան յուսով մարտնչիլ: Եւ ինքը տաճարին մէջ ջերմ յուսով մաղթանքներ կերգէր յաղթութեան ձայն լսելու. Երբ բանակէն ելած մարդիկ կը տեսնէր կը դիմէր անոնց հարցմամբ թէ յաղթութեամբ կը դառնան. երբոր դեռ անորոշ պատասխան կառնէր՝ սիրտը չէր մխիթարէ: Օր մը դարձեալ աղօթելու ատեն գերի մը կը տեսնէ որ վաղելով իրեն կուգար, կը հարցնէ թէ պատերազմէն ինչ լուր կայ. կըսէ գերին. այն, որ զաւակներուդ հինգն ալ պատերազմին մէջ մեռան. Անը քաջասըրտութեամբ կը յանդիմանէ թէ, վատախորհուրդ գերի, իմ հարցմունքս այդ չէ, յաղթութիւնը մեր է. կըսէ գերին. մեր է, եւ թշնամիք բոլորովին ջերմուած են: Այն ատեն Անը ուրախութեամբ լեցուած իւր գոհութեան ձայները մինչեւ երկինք կը բարձրացնէ:

Խմբագիր-ՏՅՈՒՆԵՆ

Ե. Կ. Տ. ՀԱՅՈՒՀԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ